

Sekretariatet för övervaknings-
kommittén för havs- och fiskeriprogrammet
2014-2020

Protokoll för möte den 23 nov 2021 med övervakningskommittén för havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020

1. Mötets öppnande

Sara Colliander, Ordföranden, förklarade mötet öppnat.

2. Husregler för digitalt möte

Sekretariatet gick igenom husregler för hybridmöte på plats och via zoom.

3. Presentationsrunda

Samtliga närvarande presenterade sig

4. Godkännande av dagordningen

Dagordningen godkändes, inga övriga frågor anmälda.

5. Lägesrapport

Fredrik Palm, sekretariatet, gick igenom läget i programmet. Sammanfattningsvis fortlöper programmet tämligen väl enligt plan, men det finns några åtgärder som inte presterar i enlighet med uppsatta förväntningar. Övergripande har programmet en beviljandegrad som ligger i nivå med linjär utveckling för de flesta unionsprioriteringar, förutom UP 1 och UP 3 som har 85-86 % av fördelad budget beviljad. Generellt är även utbetalningstakten lägre än väntat med undantag för UP 5. Utbetalt stöd i UP 1 och UP 6 är lågt och motsvarar 45 resp. 39 % utbetalda stöd. Söktrycket varierar stort mellan unionsprioriteringarna främst pga. att det endast är ett fåtal åtgärder öppna inom respektive unionsprioritering.

Det finns behov av en översyn med omfördelningar mellan både unionsprioriteringar och åtgärder för att säkra nyttjandet av programmets totala budget. Behov av finansiella omföringar uppstår både från återflöden från avslutade ärenden som inte nyttjat beviljat stöd, samt onyttjade stöd i avslutade åtgärder (exempelvis stöd för permanent upphörande av fiskeverksamhet).

Inneliggande ansökningar

För närvarande finns det 38 stycken, ännu inte beslutade, ansökningar om stöd inskickade. Dessa omfattar sökt stöd om drygt 115 miljoner kronor. Av detta utgör ca 68 % ansökt stöd inom UP 3. När det gäller de inkomna ansökningar återfinns 16 stycken av dessa hos Jordbruksverket, en ansökan hos Havs- och vattenmyndigheten och resterande 21 stycken hos länsstyrelserna. För ansökan om utbetalning finns det just nu 60 stycken ännu inte beslutade ärenden varav 49 handläggs av Jordbruksverket, 2 stycken av Havs- och vattenmyndigheten och 9 stycken hos länsstyrelserna.

Beviljat stöd

Hittills har 1 285 miljoner kronor beviljats i stöd (exkl. tekniskt stöd för programmets genomförande, s.k. TA-medel) vilket är en ökning med ca 156 miljoner kronor sedan förra årets lägesrapport från november 2020. Totalt är nu 89 % av budget beviljad. Beviljandegraden motsvarar linjär utveckling för UP 2, 4, 5 och 6 medan UP 1 och 3 är något lägre (ca 85 %).

Utbetalt stöd

Jordbruksverket kan konstatera att utbetalningstakten har ökat för flertalet unionsprioriteringar och är nu högre än vid föregående lägesrapport. Hittills uppgår de faktiska utbetalningarna till nästan 896 miljoner kronor, exkl. TA-medel. Utifrån total budget har 62 % av programmets budget utbetalats, vilket är en ökning med 149 miljoner kronor sedan föregående lägesrapport. Utbetalt belopp uppgick då till 747 miljoner kronor. Andelen utbetalt stöd överstiger linjär utveckling för UP 5 medan UP 2, 3 och 4 ligger nära linjär utveckling (59-71 %). UP 1 och UP 6 har lägst andel utbetalda stöd, motsvarande 45 respektive 39 % av budget.

N+3

Rekvirerade medel t.o.m. mars 2021 räcker inte för att klara N+3-målet på totalt 79 516 teuro för 2021. Kommissionen har under året avbrutit sina utbetalningar efter revisionskritik från Ekonomistyrningsverket (ESV). När ESV konstaterar att Jordbruksverket vidtagit nödvändiga korrigerande åtgärder kan kommissionen genomföra årets utbetalningar. Jordbruksverket har planerade rekviseringar som motsvarar 1 356 teuro och kommer att rekvisera dessa medel genom två betalningsansökningar i december. Jordbruksverket beräknar därför att sammanlagt ha rekviserat 82 438 teuro till slutet av 2021, och därmed klara N+3 med god marginal.

I diskussionen efter presentationen diskuterades bland annat det låga utfallet för skrotningskampanjen och frågan om den skulle öppna igen nu när de nya kvoterna för 2022 i Östersjön beslutats. Utöver detta diskuterades handläggningsläget och risken för automatiskt återtag (N+3) om inte ESV's revision ger goda resultat.

KOM lyfte problematiken med att eurokursen i programmet ligger så långt ifrån den reella kursen, och att överteckning av budget inte tillämpas i genomförandet av havs- och fiskeriprogrammet. . KOM lyfte också att skrotningskampanjen haft en låg anslutning och sa att det kunde vara bra om problemen med flottbalansen hanteras inom programmet genom att öppna åtgärden igen nu när kvoterna i Östersjön beslutats för 2022. Detaljer kring permanent upphörande kommer lyftas på det årliga mötet (ARM) i början av 2022.

Därutöver uppmuntrade KOM kommitténs medlemmar att bidra till att öka utbetalningstakten genom att uppmuntra sina medlemmar att skicka in betalningsansökningar så fort som möjligt.

6. Uppföljning – Vattenbrukets Miljöpåverkan samt Utvärdering om Klimatanpassning

Katarina Carthew, Jordbruksverket presenterade rapporten, *Investeringsstöd till vattenbruk i havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020. En uppföljning av stöden och deras bidrag till minskad näringsbelastning*, som ska publiceras inom kort.

De stöd som ingår i uppföljningen är:

- stöd till produktiva investeringar i vattenbruk
- startstöd för hållbara vattenbruksföretag
- stöd för miljöinvesteringar i vattenbruk.

Näringsbelastning är en aspekt av den miljöpåverkan som vattenbruk kan ha. I vilken utsträckning vattenbruket bidrar till en näringsbelastning beror främst på fyra aspekter: vilken art man odlar, på vilket sätt, hur mycket man odlar och var man odlar.

Rapporten besvarar följande frågor: Hur mycket stöd har beviljats och betalats ut? Vilken typ av vattenbruk har fått stöd? Var finns vattenbruken som har fått stöd? och Förväntas investeringarna leda till en minskad näringsbelastning?

Den sista frågan besvaras med ett tydligt ja. I 32 av 53 ansökningar anger den sökande att investeringen leder till minskad belastning. Mer än hälften av ansökningarna är för musselodling vilket automatiskt leder till näringsupptag. Den produktionsökning för musselodling som finns redovisad innebär upptag av 6-12 ton fosfor och ca 130 ton kväve.

Den färdiga rapporten publiceras inom kort och hittas här:

<https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/rapporter/uppfoljning-av-programmen/index.html>

Diskussionen efter presentationen lyfte frågor relaterade till näringsbelastning i förhållande till biologisk mångfald, samt varifrån underlaget till siffrorna kom. Vattenbruksbranschen erbjöd sig att bistå med utsläppsiffror.

Jenny Wallström och Göran Hallin, WSP, presenterade utredningen om *Klimatanpassning i EU-programmen 2014–2020*. Utvärderingen har tittat på både landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet och LLU, och det man analyserat om programmen främjar eller hindrar klimatanpassning. Det kan handla om att mildra effekterna men också att ta tillvara de nya möjligheterna som klimatförändringen innebär, t.ex. nya arter. För EHFF konstateras att 13 % av stöden går till klimatanpassningsåtgärder.

Man konstaterar att klimatanpassning inte nämns explicit i programtexterna och det saknas specifika strukturer för klimatanpassningsprojekt. I bedömningskriterierna för ansökningar finns inget som nämner klimatanpassning men heller inte något som hindrar. Det finns därför en potential för att stödja klimatanpassning ännu mer genom att införa sådana kriterier i bedömningen. Ett mer proaktivt arbete t.ex. med riktade utlysningar, explicita kriterier, goda exempel skulle kunna ge fler projekt med sådan inriktning.

Vid diskussionen efter presentationen kom önskemål om att man skulle titta på energiförbrukning och hur anpassning till klimat ger ökat närsalttillskott.

KOM tackade för de presenterade utvärderingarna och påpekade att KOM uppskattar det arbete som görs och att dessa perspektiv bidrar till diskussioner och utvecklingen av programmet.

7. ESV- Uppdatering av läget

Johan Söderberg, ESV, gav en uppdatering av läget som visade att ESV i årets projekt revisioner inte har hittat några finansiella fel. Däremot har man hittat ett och samma fel i samtliga projekt. Det som saknas är en bedömning om framtida möjliga nettoinkomster.

Systemrevisionen för Nyckelkrav 4 (lämpliga förvaltningskontroller) och 5 (fungerande system för att garantera att alla handlingar som gäller utgifter och revisioner bevaras för att säkerställa en tillfredsställande verifieringskedja) visade stora brister. Dessa följs upp av ESV och ska rapporteras den 15 december. Efter detta kan SE på nytt rekvirera medel ifrån KOM, om resultaten är bra.

Nyckelkrav 7 (Effektiva och proportionella åtgärder mot bedrägeri) och 8 (Lämpliga förfaranden för utarbetande av förvaltningsförklaringen och den årliga sammanfattningen av slutliga revisionsrapporter samt av utförda kontroller) fick i revisionen bedömningen kategori 2, vilket betyder att vissa förbättringar behövs.

Nyckelkrav 9 (Tillräcklig åtskillnad av funktioner och ändamålsenliga system för rapportering och övervakning i de fall den ansvariga myndigheten överlämnar verkställandet av uppgifterna till ett annat organ), 10 (Lämpliga förfaranden för upprättande och inlämning av betalningsansökningar), 12 (Lämpliga och fullständiga räkenskaper över belopp som kan återkrävas, som återkrävs och som dragits tillbaka), och 13 (Lämpliga förfaranden för

upprättande av räkenskaperna och attestering av att de är fullständiga, exakta och sanningsenliga) planeras att följas upp under 2022.

Vad gäller förvaltnings- och kontrollsystemet så påpekar ESV att det saknas en utpekad chef för förvaltande myndighet. Utöver detta påpekar man att både den handlingsplan för bedrägeribekämpning som tagits fram, och riskanalysen bör vara fondspecifik. Om SJV åtgärdar de iakttagelser som ESV lämnat kan beskrivningen av förvaltningsstrukturen uppfylla kraven i EU:s regelverk till 2023.

Tjitte de Vries, Jordbruksverket, förklarade att SJV har jobbat med åtgärder där SJV fått kritik, och följt åtgärdsplan. De ansökningar om utbetalning som kommer att skickas in till KOM kommer att vara identiska med ansökningar om utbetalning som ESV kommer att granska. Vad gäller Förvaltnings- och kontrollsystemet och handlingsplanen för bedrägeribekämpning ser SJV över vad som kan göras inom organisationen för att åtgärda bristerna i enlighet med ESV's iakttagelser.

Vid diskussionen efter presentationen frågades det hur en handläggare ska kunna avgöra eventuella framtida nettoinkomster, och om risken för automatiskt återtag via N+3.

KOM förklarade att det är viktigt att det finns en förståelse för att det finns ramar för 2021-budget. Det är möjligt att skicka in ansökningar efter den 15 december. Skulle ESV inte godkänna revisionen kan Sverige fortfarande skicka in betalningsansökningar och på så sätt klara N+3. Utbetalning från KOM kan inte ske innan ESV har inkommit med en tillfredsställande revision.

8. Kommunikation

Karin Bendz, Sekretariatet, förklarade att det inte har varit så många insatser sedan det senaste mötet eftersom stort fokus varit på arbetet med nästa programperiod. SJV uppdaterar listan med projekt tre gånger på år. Den senaste uppdateringen gjordes den 1 oktober. I bloggen "Programmen och pengarna" har det varit fem inlägg som relaterat till EHFV. Vi har gjort två uppföljningar och två utvärderingar, bland annat den om klimatanpassning som presenterats på mötet.

Det är nu 63 prenumeranter på nyheter om stöden för fiske och vattenbruk.

9. EHFV – Lägesrapport

Bianca Burkardt Salazar, Näringsdepartementet, gav en kort rapport om läget med framtagandet av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet för 2021–2027. SE har haft informella avstämningar med kommissionen sedan i juni i år. Under juli återkom KOM med frågor och kommentarer på utkastet. Arbetet med att besvara frågor pågår. Det är en ganska

komplex procedur. Planen är att skicka det bearbetade förslaget till KOM senast vecka 50. Efter det kommer KOM ha en bredare konsultation internt med flera generaldirektorat. planen är att programmet ska kunna starta under första halvåret 2022. Åtgärderna för *datainsamling* och *kontroll och tillsyn* ska kunna öppnas för ansökan innan årsskiftet 2021. Regeringen kommer att fatta beslut om en tillfällig förordning för att möjliggöra detta.

Efter presentationen ställdes frågor kring kommentarerna från KOM på utkastet, bl.a. vilka typer av kommentarerna det handlade om och om möjlighet att lämna synpunkt på ett reviderat utkast skulle öppnas upp. Avsaknaden av stödmöjlighet för att byta ut motorer mot nya miljövänliga motorer i kommande program togs också upp.

KOM förklarade att KOM ansåg att det svenska förslaget till havs-, fiskeri- och vattenbruksprogram var generellt bra också avseende prioriteringarna. När KOM får ett reviderat programutkast från Sverige kommer en intern konsultation inom KOM att ta 6-7 veckor. Om utkastet är tillräcklig bra hoppas KOM att det svenska programmet ska kunna godkännas under våren 2022.

10. Information om urvalskriterierna

Håkan Hylén, Jordbruksverket, presenterade arbetet med framtagandet av urvalskriterier i nästa programperiod. Urvalskriterier är ett verktyg som används för att kunna prioritera urvalet av ansökningar.

Tanken är att det i kommande programperiod ska vara möjligt att höja eller sänka miniminivån på urvalskriterierna. Detta är en viktig funktion för att säkra att medlen går mot de mål som satts i programmet men också för att ha möjlighet att göra ett selektivt urval om söktrycket för en åtgärd blir högt.

Det finns inget skrivet i förordningar om vilka avslagsnivåer som ska gälla, det är Jordbruksverkets beslut. Det är viktigt är att logikkedjan ska kunna motiveras för att visa att det skett ett lämpligt urval. Det ska vara icke-diskriminerande och transparenta kriterier.

Vid diskussionen efter presentationen lyftes frågor om varför inte klimatanpassad produktion och produktion som gynnar biologisk mångfald finns med. Samt hur beslutsgången ser ut.

Klimatanpassning och biologisk mångfald är indirekta effekter på många sätt vilket är svårt att visa eller bevisa utan efterkontroller. Det finns stödmöjligheter men inte tydliga urvalskriterium generellt. Däremot bedöms dem i de specifika stödmöjligheterna.

Urvalskriterierna kommer att godkännas av övervakningskommittén för havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet. De kommer under programperioden att finnas i den Nationella Handlingsplanen som beslutas av Generaldirektören. Om nivån för att vad som är godkänd nivå för att få stöd i programmet ska ändras så sker det genom ett nytt beslut av Generaldirektören.

KOM konstaterade att det är bra att arbetet med införandet av nästa program går framåt så att vi kan öppna upp så snart som möjligt efter kommissionens programgodkännande. KOM kommer att titta på urvalskriterierna så att det överensstämmer med den gemensamma fiskeripolitiken (GFP).

Aktuell Information

- SJV

Lena Callisen berättade att det på Jordbruksverket nu är stort fokus på nästa programperiod både för den Strategiska planen och havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet, samtidigt jobbar SJV med att förbereda avslut av EHFF så det är ett ganska pressat läge. Den nya organisationen med reformkansliet börjar falla på plats och har kommit igång bra.

De nya lokalerna är inspirerande som arbetsplats och vid tillbakagången efter pandemin erbjuds medarbetarna möjlighet att fortsätta att jobba på distans upp till 80 % så länge det fungerar för verksamheten.

- Landsbygdsnätverket

Hans-Olof Stålgren presenterade några av de aktiviteter som hållits det senaste halvåret. Bland annat ett antal aktiviteter med temat ål och ålfiske, en webinariumserie om vattenbruk och lokal livsmedelsförsörjning. Man planerar en yrkesfiskekonferens i februari 2022 med teman som havsbaserad vindkraft, sill, strömming, spigg och skarpsill, havs-, fiskeri- och vattenbruksprogram (HFVP), mm. Landsbygdsnätverkets nuvarande tematiska grupp för fiske och vattenbruk avslutas i och med att projektiden går ut i slutet av året. En ansökan för liknande arbete kommer lämnas in när den nya programperioden startar.

- Länsstyrelsen

Per Svantesson berättade att LST jobbar med arbetet för att genomföra nuvarande program. Samtidigt pågår ett intensivt samarbete med Jordbruksverket med reformarbetet inför det nya programmet, där LST deltar i arbetet i reformkansliet.

Förslaget gällande koncentration av ärendehandläggning inom kommande programperiod är att det är fem länsstyrelser; Blekinge, Västra Götaland, Stockholm, Gävleborg och Norrbotten som ska handlägga ärenden istället för tjugo som i nuvarande program.

- SLU

Joakim Hjelm förklarade att SLU nu arbetar mycket med datainsamling. SLU har skickat in arbetsprogram för kommande 3-årsperiod som godkänts både av kommissionen och HaV. Det är ett problem att HaV inte godkänner full kostnadstäckning för timkostnaden som SLU redovisar. SLU hoppas på en lösning och tittar på detta med HaV som är medveten om problematiken.

- HaV

Inger Dahlgren beskrev HaVs arbete med fiskereglering i marina skyddade områden som bedrivits tillsammans med LST sedan flera år tillbaka. Det finns ca 300 sådana områden och 30 av dessa behöver ytterligare fiskeregleringar.

HaV har tagit fram ett nytt system för elektronisk fångstrapportering ”Lätt att göra rätt”. På sikt ska detta ge alla yrkesfiskare möjlighet att rapportera elektroniskt. Man ska också kunna rapportera okända eller invasiva arter direkt i verktyget Rappen, samt till GhostGuard när förlorade redskap påträffas.

Utöver detta är det en del arbete med skyddet av tumlare och ett regeringsuppdrag att utreda hur fiskeregleringarna kan utvecklas för att skydda kustlekande bestånd av sill i norra Egentliga Östersjön.

- KOM

Fabio Galetti sa att kommissionen snart kommer att fatta beslut om en delegerad act (DA) gällande användandet av pingers i vissa delar av östersjön för att skydda tumlarna. Beslutet kommer förmodligen under december och sedan har Rådet och Parlamentet två månader på sig att eventuellt invända mot denna DA. Efter dessa två månader träder regelverket normalt i kraft. För att underlätta processen för de som fiskar i dessa områden kommer man att ha ytterligare tre månader innan man måste leva upp till regelverket. Under denna tidsperiod kan man ansöka om stöd för investeringar i pingers inom havs- och fiskeriprogrammet.

Fabio presenterade också Mission Ocean. Mer information om detta återfinns via denna länk: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/missions-horizon-europe_en

- Näringsdepartementet

Bianca Burkardt Salazar berättade att regeringen har föreslagit en förstärkning av den nationella medfinansieringen av hav-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet i

budgetpropositionen för 2022 för att påskynda utvecklingen av ett hållbart vattenbruk. Det är en satsning på 474 miljoner kr och en del av den gröna omställningen som regeringen jobbar med. Dessutom jobbar regeringen med framtagandet av stödordningar inom ramen för BAR (Brexit Adjustment Reserv) i syfte att mildra de negativa ekonomiska effekterna från Brexit på flera områden. Fisket är ett av dessa områden och Näringsdepartementet jobbar just nu med några förslag till stöd som bl.a. omfattar likviditetsstöd för fartygsägare och andra aktörer inom fiskerisektorn och stillaliggandestöd.

11. Datum för nästa möte

Ordföranden föreslår att nästa möte med övervakningskommittén för EHFF hålls den 17-18 maj 2021. Sekretariatet återkommer med detaljer om plats och ev. studiebesök.

12. Övriga frågor

Hans- Olof Stålgren går i pension och tackades av.

13. Utvärdering

Sekretariatet höll en kort utvärdering av mötet via Menti, i syfte att förbättra kommande möten.

14. Mötet avslutas

Ordföranden tackade för ett bra möte och avslutade mötet.

Protokollet har signerats men på grund av krav på tillgänglighetsanpassning publiceras det utan namnunderskrifter på webbsidan

---

Karin Bendz, sekretariatet

Protokollet har signerats men på grund av krav på tillgänglighetsanpassning publiceras det utan namnunderskrifter på webbsidan

---

Sara Colliander, Ordförande